

Jaarverslag 2021

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Foto voorpagina: Irene Nicaise

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Wandelingenwerkgroep	2
Cursuswerkgroep.....	5
Grijs, Groen en Gelukkig	7
Natuurtuin Oranjepolder	10
Vogelwerkgroep	14
Spitsmuizen	18
Torenavalken.....	22
Natuursignalen.....	30
Fotowerkgroep	32
Pluisgroep.....	38
Insectenwerkgroep	39
Werkgroepenoverleg en Algemene Ledenvergadering	44
Website, Ons IVN en Social media.....	46
Ledenadministratie en contributie	48

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Voorwoord

Beste Lezer,

Voor je ligt het jaarverslag 2021 van het IVN Mark en Donge. Afgelopen jaar waren de activiteiten weer beperkt. Corona heeft een grote impact gehad op ons verenigingsleven.

Er werden hier en daar nog wel wat activiteiten georganiseerd, alleen gooiden de beperkingen regelmatig roet in het eten. De Vogelwerkgroep heeft wel de maandelijkse tellingen kunnen uitvoeren. Met menigmaal mooie resultaten. Ik lees regelmatig in de app welke vogels er allemaal gespot zijn.

Gelukkig zijn er ook diverse wandelingen geweest. De buitenlucht blijft ons goed doen. Ik ben mede-begeleider geworden van de Torenavalken en wij (Iris, Sebastiaan en ikzelf) zijn weer op pad geweest met de Torenavalken, erg leuk.

Andere werkgroepen bleven ook (beperkt) actief. Het komende jaar zal ik nog kennis gaan maken met een aantal van deze werkgroepen, kijken wat er allemaal achter de schermen gebeurt.

Waar we in 2021 begonnen zijn met bestuursvergaderingen achter een beeldscherm, zijn we wel weer gestart met vergaderingen waar we live bij elkaar konden zijn. Dat werkt allemaal veel beter, persoonlijk contact is belangrijk.

Ook dit jaar zijn een paar jubilarissen verrast met een persoonlijk bezoek, men ervaart dit positief en we hebben besloten om het over te laten aan een jubilaris wat men wil: een bezoek thuis, of tijdens een Algemene Leden Vergadering in het zonnetje worden gezet.

Afgelopen jaar heeft de Natuurtuin Oranjepolder contact gehad met de Voedseltuin, die wordt opgezet om de voedselbank te voorzien van onder andere verse groente. Er is gesproken over mogelijke samenwerking/delen van ervaringen. Wij houden jullie op de hoogte wanneer er ontwikkelingen zijn.

Het komende jaar hopen we weer vele activiteiten op te kunnen pakken, samen te genieten van de natuur. Namens het bestuur wil ik jullie bedanken voor jullie inzet en bijdrages. Zelf begin ik eind maart met de voorjaarscursus, die kan ook eindelijk weer van start gaan, ik heb er zin in.

Veel groene natuur momenten toegewenst. Hopelijk gaan we in 2022 ons 500^e lid begroeten in de vereniging.

Groeten Lieuwe Kampen, voorzitter IVN Mark en Donge.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Wandelingenwerkgroep

2021 is net als 2020 voor iedereen, en dus ook voor de WWG, een moeilijk jaar geweest. Door afwisselende versoepelingen, aanpassing van bestaande regels en weer strengere maatregelen was het niet eenvoudig, en soms zelfs onmogelijk, om de activiteiten van de WWG te plannen en te organiseren. Met die realiteit in gedachten geven wij in dit verslag een beknopte terugblik op het afgelopen jaar.

De gidsen

Eind 2021 staan er 58 actieve natuurgidsen op de WWG ledenlijst. Een aantal gidsen is vanwege leeftijd en gezondheid wat minder actief, maar nog steeds lid van de werkgroep.

Het Kernteam

Het Kernteam bestaat eind 2021 uit 9 personen. Per 1 januari 2022 verlaten coördinator Adriaan van Rinsum en lid jeugdzaken Emmy van Rinsum het

kernteam waardoor er 7 mensen overblijven.

De bedoeling is om de gidsen meer te betrekken bij de planning, thematische invulling en het organiseren van wandelingen en andere activiteiten, zodat niet alleen het kernteam alle zaken moet regelen. Er wordt nog gezocht naar een nieuwe coördinator maar voorlopig gaat het kernteam door als een zelfsturend team.

Nieuwsbrief WWG

In 2021 is het gidsencontact in de vorm van een brief vorm vervangen door de digitale WWG nieuwsbrief voor actieve gidsen. In 2021 zijn er 8 nieuwsbrieven verschenen met daarin alle activiteiten die in 2021 voor de gidsen zijn georganiseerd en veel informatie over voor de WWG relevante (corona) zaken, wel en wee van de werkgroep leden en andere wetenswaardigheden.

Geen gidsensoos

Net als in 2020 is er in 2021 vanwege corona beperkingen geen gidsensoos georganiseerd. We hopen de 1^e bijeenkomst weer te kunnen organiseren in februari 2022. De naam zal worden veranderd, omdat die wellicht wat oubollig klinkt, maar de opzet blijft gelijk; een bijeenkomst voor en door gidsen.

Wandelingen

Er zijn twee soorten wandelingen: de *natuurwandelingen* en de *wandelingen op verzoek*.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Natuurwandelingen

Tot en met augustus zijn er in 2021 geen natuurwandelingen gedaan. Er waren in die maanden wel enkele pogingen om weer op te starten, maar die moesten steeds weer worden stopgezet vanwege strengere coronamaatregelen vanuit de overheid. Pas in september 2021 zijn we weer begonnen met natuurwandelingen. In de laatste 4 maanden van 2021 zijn er 9 wandelingen georganiseerd. Er was een maximum aantal deelnemers per gids en wandelaars moesten zich vooraf inschrijven om het aantal deelnemers in de hand te

houden. Dit systeem van vooraf inschrijven is zo goed bevallen dat dit in de toekomst zal worden gehandhaafd. Het aantal deelnemers was wisselend maar toch werd bij een aantal wandelingen het maximaal aantal deelnemers bereikt en werd de inschrijving gesloten. Absolute topper was dit jaar (weer) de paddenstoelenwandeling op 24 oktober met 104 inschrijvingen.

Wandelingen op verzoek

Ondanks de beperkende maatregelen i.v.m. covid 19 zijn er in 2021 toch nog 16 wandelingen op verzoek gedaan, uiteraard met inachtneming van de regels. De opbrengst bedroeg 629 euro. Er werden bij deze wandelingen 19 gidsen ingezet die zich hier zelf voor hadden aangemeld.

Wandelingen op de website

Bij alle natuurwandelingen werden korte gebiedsbeschrijvingen op de IVN M&D-website geplaatst, met daarnaast informatie over de wandeling, het thema, de datum, het tijdstip en een link naar het inschrijfformulier. Na succesvolle inschrijving ontvingen de deelnemers een mail met daarin de vertrekplaats met een plattegrondje. De WWG is de web redactie zeer erkentelijk voor de geweldige samenwerking bij het opzetten en uitvoeren van de nieuwe manier van organiseren van natuurwandelingen.

Publiciteit en PR

Vanaf september zijn er weer persberichten gemaakt en verstuurd naar diverse lokale en regionale dag- en weekbladen en zijn er berichten geplaatst op facebook en twitter. In het verleden werden daarnaast ook flyers en posters verspreid. Vanuit milieu en kosten overwegingen zijn we daarmee gestopt. Alle informatie en het volledige wandelingen

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

programma staan immers op de website. De gidsen verspreiden geen programma flyers meer maar verwijzen deelnemers naar de website.

Vooruitzichten voor 2022

**Als corona geen roet in het eten strooit zal een volledig jaarprogramma natuurwandelingen worden afgewerkt.*

** Het aantal wandelingen op verzoek zal hopelijk weer op het niveau van voor de pandemie komen.*

**Er zal in 2022 4x een gidsenbijeenkomst worden georganiseerd.*

**Samen met alle gidsen zal worden gezocht naar nieuwe thema's en vormgeving voor/van natuurwandelingen en gidsenbijeenkomsten*

Het streven was en blijft om **alle leden van de WWG meer bij het bedenken en organiseren van activiteiten in- en extern te betrekken.*

Adriaan van Rinsum
Coördinator WWG

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Cursuswerkgroep

“Blik op Natuur”

Na een heel rustig jaar 2020 hebben we in 2021 het toch aangedurfd om in september, met alle maatregelen van dien, de najaarscursus “Blik op Natuur” weer op te starten. Weliswaar op maar één locatie, 't Klooster in Bavel, maar het enthousiasme van de mensen om weer onze cursus te kunnen doen was groot, ondanks verplichtingen zoals QR-code, mondkapje en 1,5 m.-regel. Binnen ‘no time’ zat de cursus vol en hoefden we geen nadere publiciteit te genereren. Meesurfend met de veranderingen van maatregelen hebben we de cursus plezierig kunnen laten verlopen en hebben we een enthousiaste groep deelnemers de natuur kunnen laten beleven.

In november hebben we met de werkgroep de najaarscursus geëvalueerd. De wijziging van 7 lesavonden en 4 excursies naar 6 lesavonden en 4 excursies is op zich goed bevallen. Bepaalde onderwerpen lenen zich goed voor behandeling in de excursies en deze onderwerpen worden nu daar ook uitgelicht. We gaan in Bavel gebruik maken van geluidsversterking, om ook achterin de zaal de docent(e) beter te kunnen verstaan.

Cursusteam

In de Cursuswerkgroep functioneert een kernteam van 5 leden. De vergaderfrequentie van deze kerngroep is (buiten de vakantieperiodes) ongeveer 1x per 5 à 6 weken. Een aantal keren hebben we digitaal vergaderd, maar met de anderhalve meter regel in acht nemend konden we toch ook weer buiten en binnen bijeenkomen. Via onze groepsapp kunnen we elkaar ook snel informeren en afstemmen. Wel hebben er dit jaar verschuivingen plaatsgevonden. We hebben afscheid genomen van Amanda van Schöll als kernteamlid en voor haar is Sjanneke van den Berg bereid gevonden om in het kernteam plaats te nemen. Na ontzettend veel jaren de kar te hebben getrokken van het cursusteam heeft Emmy nu per 1 september 2021 ook afscheid genomen van haar rol als Cursuswerkgroep-coördinator. Zij blijft nog wel in het kernteam en kan op deze manier Karin die het coördinatorschap overneemt nog goed ondersteunen. Het kernteam bestaat nu uit: Dolfje Begeer, Sjanneke van den Berg, Emmy Blok, Anneke Hamers en Karin Vennegoer (coördinator).

Ook in het cursusteam hebben we afscheid genomen van Heleen Hanstede. De overige leden van het cursusteam zijn: Ward van Breukelen, Cecilia Cools, Margriet Erich, Melang Haarbrink, Fons Hoebink, Sylvia van den Ing, Richard Jansink, Ad van de Laar, Dick de Man, Amanda van Schöll, Melanie Srodzinski, Anja Thielen, Mari Verkade en Esther Verschuieren. Met Gerard Sand, die tevens lid is van het Algemeen Bestuur van IVN M&D, brengt dat ons cursusteam in totaal op 20 leden.

Het e-mailadres van de Cursuswerkgroep is: cursussen@ivn-markendonge.nl

Materialen en hulpmiddelen

In Bavel moesten we onze kasten in lokaal 0.5 leeghalen, omdat ze een andere bestemming kregen. Het was ook een moment om een beetje opschoning te houden, omdat we in de hal slechts één kast terugkregen. Veel boeken en diverse educatieve materialen die allang waren afgeschreven en niet meer gebruikt werden bij de cursussen werden verwijderd.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Sociale zaken en nascholing

Om de teamspirit op peil te houden hebben we in juli bij Charlotte (BC Wolfslaar) gezellig samen koffie gedronken en een wandeling gemaakt door Wolfslaar / natuurtuin en hebben we buiten vergaderd in het Amfitheater.

Natuurgidsenopleiding

In verband met Corona en het niet doorgaan van de “Blik op Natuur”-cursussen in 2020 (en deels 2021) is ook besloten de start van de Natuurgidsenopleiding te verplaatsen naar maart/ april 2023. De coördinator van deze groep is Dolfje Begeer en het e-mailadres is ngo@ivn-markendonge.nl

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Grijs, Groen en Gelukkig

Het jaar 2021 was voor Grijs Groen en Gelukkig (GGG) een raar jaar, van lockdown naar voorzichtig actief tot enthousiast actief naar de volgende lockdown wegens corona. We hebben in het actieve deel van het jaar een leuke en inspirerende bijeenkomst gehad met de meeste werkgroepleden. Maar het bleef moeilijk om iedereen betrokken te houden. We hebben dan ook een aantal werkgroepleden verloren. Ondanks dit alles hebben we toch nog redelijk wat Natuurkofferbijeenkomsten kunnen uitvoeren, plus ook nog één bijeenkomst voor mantelzorgers. De uitleen van spellen is na het weer opstarten van de Natuurkoffer op een lager pitje doorgegaan, evenals de maandelijkse Groentips voor de betrokken tehuizen.

Kernactiviteit

De voornaamste activiteit van de werkgroep Grijs, Groen en Gelukkig bestaat uit het uitvoeren van Natuurkofferbijeenkomsten voor ouderen en dementerenden in instellingen, personen die vaak niet of nauwelijks meer naar buiten kunnen. De bijeenkomsten zijn telkens anders, aangepast aan de seizoenen. We brengen foto's en natuurvoorwerpen mee, verse bloemen en takken en soms ook kleine diertjes of knuffels. We halen aan de hand daarvan met de deelnemers herinneringen op, praten over natuur, spreken alle zintuigen aan, vertellen verhalen en zingen toepasselijke liedjes. We doen spelletjes zoals een simpele quiz en sluiten altijd af met een creatieve activiteit met het door ons meegebrachte materiaal. Zo kunnen de deelnemers een tastbare herinnering aan de bijeenkomst mee naar hun kamer/huis kunnen nemen.

Natuurkofferbijeenkomsten en corona

Na de lockdown van de winter en het op stoom komen van de vaccinaties (als eerste bij ouderen) konden we in april weer voorzichtig starten. In juni voelden alle vrijwilligers zich ook veilig genoeg om weer volop mee te doen. Vanaf november werden geplande natuurkofferbijeenkomsten weer geannuleerd en is na een vergeefse poging ook de planning gestaakt voor de maanden daarop.

In de vijf betrokken tehuizen hebben we in 2021 toch nog totaal 22x een natuurkofferbijeenkomst uitgevoerd met in totaal 200 deelnemers. Daarvoor zijn GGG-ers 40 x als begeleiders actief geweest.

Alternatief: natuurspellen te leen

In 2020 waren we begonnen met het maken en uitlenen van natuurspellen die zonder begeleiding door ons konden worden gespeeld. De verzorging kon met de geleverde (natuur)materialen en suggesties zo vaak als ze wilden zo'n spel doen met kleine of grotere groepen bewoners. Het spel kon telkens een beetje anders worden ingevuld. Er was in 2020

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

veel animo voor.

In 2021 zijn we daar mee doorgegaan. We ontwikkelden nog een vogelspel en een vogelganzenbord en ook die werden graag geleend. Toen we weer met de natuurkoffer konden komen, bleven alsnog drie instellingen de spellen lenen. Totaal zijn ze 21x voor ruim een maand uitgeleend.

Groentips

Ook dit jaar hebben alle vijf betrokken tehuizen rond de 1ste van elke maand een mail gekregen met vier, later in het jaar vijf, Groentips.

Het blijkt een goede manier om contact te houden, ook in coronatijd. Groentips zijn praktische tips voor mantelzorgers, vrijwilligers of beroepskrachten om vooral binnenshuis, samen met degene voor wie je zorg draagt, een kleine natuuractiviteit te doen.

In 2020 is er een groentipboekje gemaakt in het kader van IVN Mark & Donge 50 jaar. Het bevat 12 maanden Groentips. In 2021 is het uitgereikt aan de deelnemers van een Natuurinspiratie- bijeenkomst voor mantelzorgers en vrijwilligers in Teteringen, aan de GGG-werkgroep-leden en aan enkele andere belangstellenden.

Natuurinspiratiebijeenkomsten voor mantelzorgers en vrijwilligers.

We waren van plan in 2021 drie keer een Natuurinspiratiebijeenkomst te organiseren voor mantelzorgers en vrijwilligers. Daarvan is er één van de grond gekomen, met 6 deelnemers plus een aantal bewoners van het betreffende tehuis. Ze gingen met een aantal Groentips naar keuze aan de slag. De deelnemers waren zeer positief. Voor de twee andere bijeenkomsten zijn wel voorbereidingen getroffen, maar ze zijn wegens corona geparkeerd.

GGG-vrijwilligers

Op 24 juli kon eindelijk de in 2020 uitgestelde teambuildingsbijeenkomst plaatsvinden voor de GGG-vrijwilligers, in Natuurtuin Oranjepolder. Buiten onder de luifel van Het Domein konden we met elkaar bijpraten, we kregen een rondleiding door de tuin en verzamelden al lopend materiaal om een aantal Groentips uit te proberen. Het werd een heel geslaagde bijeenkomst met 14 GGG-ers. Elke GGG-vrijwilliger kreeg na afloop een exemplaar van het Groentipboekje mee ter verdere inspiratie.

De GGG-werkgroep kreeg er dit jaar helaas geen nieuwe vrijwilligers erbij. We verloren er zes. We vermoeden dat de motivatie van een aantal van hen verwaterde doordat

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

ze zich zo lang niet actief konden inzetten. Sommige van hen waren nieuwelingen en hebben nauwelijks of geen kans gehad om in te werken. We eindigden 2021 met nog maar 13 vrijwilligers.

Kernteam

Het kernteam van drie personen kwam drie keer bij elkaar om het nodige te bespreken en te regelen, waarvan een keer via Zoom.

Leden van het kernteam hadden drie overleggen met betrokken instellingen, een als evaluatie en twee ter voorbereiding van een natuurinspiratiebijeenkomst voor mantelzorgers. Met de GGG-vrijwilligersgroep is door het jaar heen contact gehouden via mails en telefoontjes en met de teambuildingsmiddag in juli.

Website

Het hele jaar door is het besloten GGG-deel van de website van IVN Mark & Donge bijgehouden voor alle werkgroepleden. Daar zijn o.a. te vinden: contactadressen, natuurkofferprogramma's en verslagen.

Kortom, het was een jaar dat anders liep dan verwacht, maar toch met positieve resultaten.

Plannen voor 2022

In 2022 willen we meer natuurkofferbijeenkomsten uitvoeren en minstens twee natuurinspiratiebijeenkomsten voor mantelzorgers en vrijwilligers organiseren. We gaan door met de Groentips en spellen-uitleen voor zover daar behoefte aan is.

En we gaan weer werken aan uitbreiding van de werkgroep, aan verdere teambuilding en deskundigheidsontwikkeling. Ook willen we onze ervaringen beschikbaar stellen aan andere IVN-afdelingen.

Het GGG Kernteam:

Marjan Horn

Ine de Munk

Marry Verkleij (coördinator)

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Natuurtuin Oranjepolder

Werkgroep

De werkgroep heeft 27 leden, waarvan een meerderheid regelmatig actief is in de natuurtuin.

In de zomer van 2021 is Wim Punt overleden. Lichamelijk was hij al een tijd achteruit gegaan. We hebben een herdenkingsplaatje bevestigd op de boombank (zie foto). Zijn echtgenote blijft een welkome gast in onze tuin.

Er is een nieuw lid: Ruud van Wijk. Welkom in onze groep!

Het coördinatorschap van de werkgroep wordt verzorgd door Anneke Hamers, met dien verstande dat het werkgroepenoverleg wordt verzorgd door Piet Hanemaaijer.

De adressenlijst wordt verzorgd door Janien Maris.

Eind september is er op initiatief van Peter en Enith na de afsluiting van de zondagmiddagopenstelling een gezellige bijeenkomst geweest voor de eigen groep.

Veiligheid

In onze natuurtuin besteden we ruim aandacht aan veiligheid. Een verbanddoos is altijd bij de hand en ook een set voor behandeling van bijen- en wespensteken.

Op werkdagen is steeds een Checklist ARBO aanwezig. Ook is er een lijst van 'te waarschuwen in noodgeval'.

De inbraak en beschadiging in december 2020 is dit jaar afgewikkeld. Verzekering is uitgekeerd en de schade is hersteld. Het toegangshek is extra beveiligd tegen indringers.

Werk en beheer

Elke tweede zaterdag van de maand is er werkochtend voor de leden, aangestuurd door Hans v.d. Roer en Piet Hanemaaijer. In verband met corona zijn er in de eerste maanden geen werkochtenden gehouden. Wel is er in kleine groepjes gewerkt. De eerste 'normale' werkochtend

was op 12 juni. Met voorbereidende werkzaamheden voor de Sloopjesdag zondag 13 juni. Daarna zijn er in 2021 op de tweede zaterdag van de maand steeds werkochtenden gehouden.

Op zaterdag 19 juni was er een extra werkochtend voor een groepje mensen van ons. Er waren namelijk, grote hopen takken ontstaan, na vellen van bomen. Hovenier Eric Kuijpers

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

uit Oosteind was met een hakselaar gekomen om al die takken fijn te hakselen. De houtsnipperers werden voor onze paden gebruikt.

Ontvangst groepen

Op 24 juli is de werkgroep Grijs Groen en Gelukkig op bezoek geweest. Met een rondleiding door Piet Hanemaaijer en verder een eigen programma.

In augustus en september hebben we op zes donderdagochtenden kinderen met begeleiders van de Zomerkaravaan ontvangen. Dit is een initiatief in Oosterhout om kinderen die daar niet zo aan toekomen een uitje te geven.

Onder leiding van onze mensen was er steeds een programma van 2 uur met waterdiertjes vangen, natuurobjecten zoeken en natuurschilderijtjes maken en een speurtocht.

Dit programma was succesvol, mede dank zij de hulp van ouders/grootouders.

Op 13 augustus hadden we een bijzondere ontvangst: een bruidspaar had onze tuin uitgekozen voor het maken van foto's.

Op zaterdag 6 november was de natuurwerkdag. We ontvingen 17 gasten, van klein naar groot. Wilgen knotten en wilgenvlechtwerk waren belangrijke werkzaamheden.

Op 27 november deden we mee met Plan Boom: uitdelen van boompjes aan mensen die bij ons langs kwamen. De opkomst was echter erg gering.

Natuureducatie/Openstelling

Gebruikelijk is dat we in voorjaar/zomer schoolgroepen ontvangen met een programma voor de kinderen. Helma Oerlemans stuurt dit aan. Door corona kon dit niet doorgaan dit jaar.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Onze natuurtuin is in de maanden mei t/m september op zondagmiddag opengesteld voor publiek. Van 13.00 tot 16.00 uur.

Maar dit jaar konden we pas op 13 juni starten. En dat was meteen de Sloopjesdag. Adriaan van Rinsum had, i.v.m. corona, een speciaal programma geregeld met drie tijdsloten en 12 kinderen per tijdslot. Dat werkte prima. Op drie plaatsen werden er waterbeestjes gevangen en bekeken.

Op de zondagmiddagen daarna kwamen er regelmatig mensen op bezoek. Over de hele periode waren er gemiddeld 18 bezoekers per middag. Een opmerking uit het gastenboek: *Prachtige natuurtuin, mooi voor jong en oud. Avontuurlijk. Bedankt!*

Financiën

Dit jaar lagen de bedragen een stuk lager dan begroot. Inkomsten en uitgaven hielden elkaar aardig verder in evenwicht.

Voor het gebouw lagen de kosten wat hoger dan begroot (980,- tegen 850,-). Dat heeft te maken met de kosten van reparatie inbraakschade, die hoger waren van de verzekeringsuitkering.

Waarnemingen

Twee werkgroepleden, Piet Hanemaaijer en Huig Slob verzorgden een route in de natuurtuin voor dagvlindertellingen voor de Vlinderstichting. Er is wekelijks geteld van mei t/m september

Op zaterdag 4 september is de nachtvlindernacht gehouden op onze natuurtuin.

Eerst was er een presentatie over nachtvlinders door Peter Schaft. Daarna nachtvlinders kijken bij een verlicht scherm en op smeerpapier. Er werden zo'n 30 soorten nachtvlinders waargenomen. Van Peter is ook het initiatief afkomstig om door het jaar heen met een lichtbak nachtvlinders waar te nemen.

Aan de oever van de voorste poel is al enkele jaren een ijsvogelwand in gebruik. Regelmatig komen er ijsvogels op bezoek, maar tot broeden is het nog niet gekomen.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Er zijn diverse bijenhotels aanwezig in de tuin. In het voorjaar zijn de gehoornde en de rosse metselbij daarbij goed waar te nemen.

Op de kattenstaarten (kleine poel) is elk jaar de kattenstaartdikpootbij te zien.

Diverse soorten paddenstoelen komen in onze tuin voor. Opvallend zijn elk jaar de fluweelpootjes, aan de voet van een knot es

Een vogeltje dat het hele jaar door wel te ontdekken is in onze natuurtuin is het winterkoninkje. Met name in/op de vele takkenrillen die er zijn. En in het riet hoort men vaak de kleine karekiet. Vogels die men in de winter, met name in februari, waar kan nemen zijn: putter, sijsje en boomkruiper.

Tot slot een bloeiwaarneming: dit jaar bloeide voor het eerst de bosrank die de container bekleedt (zie foto).

Voedseltuin

Halverwege 2021 zijn we benaderd door mensen van de Voedseltuin-in oprichting.

Te weten: Gerard Krijnen en Hannie Broekhoven. Zij willen schuin tegenover onze natuurtuin een voedseltuin realiseren. Die is bedoeld om groenten te kweken ten behoeve van de Voedselbank. Ze zoeken samenwerking met ons. Welke mogelijkheden zijn er om dingen samen te doen en elkaar te helpen? Sindsdien zijn er diverse gesprekken gevoerd. Hierbij was ook het bestuur van IVN Mark&Donge betrokken, te weten Lieuwe Kampen, Marjan Horn en Marjon van Seeters. Onze eigen mensen zijn uitvoerig geraadpleegd. De discussie spitste zich o.a. toe op hun vraag om van ons gebouw gebruik te maken voor hun personeel i.v.m pauze/koffiedrinken. Op hun eigen terrein mocht daarvoor geen gebouwtje komen (voorschrift gemeente Oosterhout). Voor een meerderheid van ons was dit een stap te ver. Uiteindelijk komt er, na gesprekken met gemeente Oosterhout, toch een optrek op hun eigen terrein voor pauze en opslag. Voorjaar 2022 zal de voedseltuin daadwerkelijk van start gaan. Een punt van samenwerking is mogelijk stroom voorziening met zonnepanelen.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Vogelwerkgroep

Algemeen

De werkgroep telt 26 leden, waarvan een meerderheid regelmatig deelneemt aan de diverse activiteiten. Begin dit jaar gaf Henk van Gurp aan nu toch echt terug te willen treden als coördinator. Hartelijk dank voor je inzet! Omdat het lastig was een opvolger te vinden heeft Lieuwe Kampen van mei tot oktober de honneurs waargenomen. Daarna is Irma van der Laan gestart met het coördinatorschap.

Ook 2021 stond in het teken van corona. Hieronder lees je wat er wel en niet mogelijk was.

Vogels observeren/monitoren

Voor het 10de jaar op rij is de inventarisatie van vogels op **Landgoed Oosterheide** uitgevoerd. Lidy en Mariëtta hebben in de maanden januari tot en met juni samen de tellingen

uitgevoerd. Vanaf juli werd de groep enthousiaste waarnemers weer groter, vaccinaties en het zomerse weer waren daar debet aan.

We hebben dit jaar 53 soorten vogels genoteerd, in 2020 59 soorten vogels en in 2019 58 soorten vogels. De waarnemingen van de meeste vogelsoorten zijn redelijk stabiel op het landgoed, maar er zijn ook opvallende zaken. De groene specht zien we bijvoorbeeld de laatste twee jaar uitsluitend in de tweede helft van het jaar en Groenling, IJsvogel en Keep zijn de

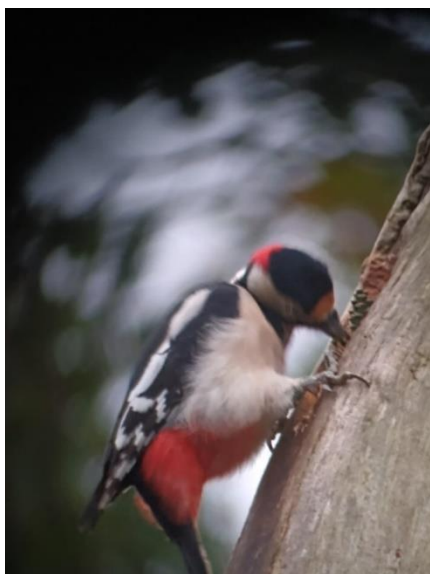
*Ook overvliegers worden geteld
(foto Maurice Verschueren)*

laatste anderhalf jaar helemaal niet gespot. Daarentegen hebben we in 2021 weer meerdere puttertjes gezien, was het vuurgoudhaantje na drie jaar weer te bekijken, werd de Zwarte Roodstaart na zeven jaar weer gespot en werd voor de allereerste keer een houtsnipesignaleerd.

Sinds 2018 inventariseren we ook in **Boswachterij Dorst**. Jammer genoeg zijn de waarnemingen van januari tot en met juni 2021 geannuleerd in verband met corona. We hebben in 2021 59 vogelsoorten genoteerd, in 2020 waren dat 63 soorten, in 2019 waren dat 83 soorten en in 2018 telden we 75 soorten vogels. De daling van het aantal vogelsoorten is eerder te wijten aan het annuleren van tellingen in verband met corona (in 2020 en 2021 ieder zes keer) dan aan de aan- of afwezigheid van vogelsoorten in het gebied. Hoewel de Boerenzwaluw, de Boomleeuwerik en de Grote lijster dit jaar wat minder zijn gespot.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

*Grote bonte specht
(foto Maurice Verschueren)*

De interne groepsapp van de VWG wordt door Lidy, respectievelijk Maurice gebruikt om de maandelijkse tellingen te melden aan de andere leden van de VWG. Beide inventarisaties staan open voor alle IVN-leden. Data, vertrekplaatsen en vertrektijden van beide inventarisaties zijn te vinden op de website. De starttijd varieert per periode. De vaste route die wordt gelopen duurt ongeveer 3 uur. Op Landgoed Oosterheide lopen we elke eerste zaterdag van de maand en in Boswachterij Dorst gebeurt dat op elke derde zaterdag van de maand.

Excursies

De voorbereidingsgroep van de excursies had ook dit jaar helaas weer niet al te veel te doen. Peterina, Carla en Marlies konden de geplande excursies, op één na, zo doorschuiven naar 2022. De volgende gebieden zouden we gaan bekijken: De Kwade Hoek, De Brabantse Biesbosch, Natuurgebied De Maashorst, Korendijkse slikken en Natuurgebied Markiezaat, de Brabantse Wal en de Vroege Vogelwandeling in Dorst. Daarnaast stond in november De IVN vogelwandeling van de wandelwerkgroep naar de Binnenpolder Terheijden op het programma. Opnieuw strooide Corona roet in het eten. Pas in november voelde het vertrouwd genoeg om met een groep op pad te gaan voor een excursie. We besloten om de die maand geplande excursie naar de Brabantse Biesbosch per fiets te doen. We hadden een perfecte vogelexcursie op zaterdag 13 november 2021 van 9 tot 16 uur. Zeven vogelaars, gewapend met verrekijkers en 5 telescopen, koffie uit de thermoskan en lunch in een trommeltje! We hebben in totaal 25 kilometer afgelegd en 56 soorten vogels gezien hebben. Een kleine greep:

- De Zeearend fier rechtop in het ondiepe water met een stel dappere Kieviten om hem heen.
- Een flinke zwerm Kramsvogels die zich tegoed deden aan de talrijke bessenstruiken.
- Goudplevieren, Kemphanen, Watersnippen en Zwarte zwanen
- Na stevig onderling beraad: 7 Middelste zaagbekken.
- Grote aantallen Kolganzen en Brandganzen

*Fietsexcursie voor herhaling vatbaar
(foto: Maurice Verschueren)*

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Vogelcursus

Voor 2021 was het duidelijk dat de vogelcursus, die gepland stond van januari tot mei, opnieuw geen doorgang kon vinden. Er is wel overleg geweest met de West-Brabantse Vogelwerkgroep over de afstemming tussen de cursussen die zij geven en de vogelcursus van IVN Mark & Donge. In verband met corona wordt in Breda wat geschoven met de cursussen. Dat heeft gelukkig geen invloed op onze planning.

Uilenbescherming

Steenuilen: De steenuilen hebben naar omstandigheden een prima jaar gehad. We hadden natuurlijk een nat en ook nog koud voorjaar met nog laat een flink pak sneeuw. Of dit de reden is dat de broedsels dit jaar wat kleiner zijn is niet met zekerheid te zeggen maar dit was niet alleen bij ons zo maar ook bij veel ander uilengroepen. We hadden uiteindelijk op 6 van de 11 locaties uilenactiviteit en op 4 van deze locaties is ook gebroed met 9 jongen als resultaat. Dit waren broedsels van 3, 2, 1 en 3 jonkies. Ook vorig jaar hadden we voornamelijk kleine legsels maar toen leek het met name te komen door de afwezigheid van muizen.

Afgelopen jaar melde ik al dat het bijzonder was dat we in de uilenkast in de Oranjepolder voor het derde jaar op rij een bijenvolk aantroffen... maar dat zit er nu nog steeds! Binnen de bijenwereld is dit erg bijzonder want dat volken het redden zonder ondersteuning van een imker komt echt zelden voor!

Kerkuilen: Betreft de kerkuilen was het ook een prima jaar bij ons. Op 2 van de 3 locaties is gebroed. Op de derde locatie was in april nog wel een kerkuil waargenomen maar daar is nu geen activiteit meer te zien. Op de locaties waar is gebroed trof ik 3 jonkies in de kast aan en in beide kasten nog 2 niet uitgekomen eieren. Het zou goed kunnen dat die eieren ook nog zijn uitgekomen gezien de leeftijd van de donsjongen. Dit hebben we niet meer gecontroleerd om verdere verstoring te voorkomen, het was immers al duidelijk dat er met succes was gebroed en de overlevingskansen van de jongste uilen is meestal toch het kleinst. Wij hebben maar een paar kerkuilenkasten en dan heb je met een paar stabiele locaties al snel een goed gemiddelde, maar landelijk gezien heeft de kerkuil echt wel wat gemerkt van de week dat ons land onder een dik pak sneeuw lag. In die periode kan de kerkuil die bijna volledig afhankelijk is van muizen niet aan voedsel komen en dan kan de populatie snel afnemen. Dit in tegenstelling tot de steenuil die veel makkelijker ander voedsel weet te vinden. Met late broedsels is er dan weer wel wat herstel mogelijk (de kerkuil kan bij goed voedselaanbod bijna jaarrond tot broeden komen) maar het kan best een tijd duren voor de populatie weer op niveau is.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Punt Transect Telling (Sovon)

Jaarlijks vindt deze telling plaats in de periode van 15 december tot 1 januari in het gebied de Noordwaard in de Brabantse Biesbosch. Door drie teams met gemiddeld drie mensen per team worden op 20 vaste punten de soorten en aantallen vogels geteld. In verband met de coronamaatregelen was op pad gaan met een grotere groep ook dit jaar niet mogelijk. Om

Smienten (foto Carla Kruithof)

de continuïteit van deze telling te waarborgen hebben Hans, Bart en Henk op dinsdag 28 december alle 20 punten afgewerkt. Het resultaat in vergelijking met vorig jaar was aanzienlijk minder, zowel in soorten als in aantallen.

Huiszwaluwtelling

Het gaat niet goed met de Huiszwaluwen in Teteringen. Tijdens de jaarlijkse telling 33 nesten geteld, dit zijn er 5 minder dan in 2020 en 15 minder dan in 2019.

Golfbaantelling

Gerard en Bart van onze Vogelwerkgroep hebben op zaterdag 8 mei de vogeltelling op de Oosterhoutse golfclub gedaan, samen met drie mensen van de faunagroep van de golfbaan zelf. Zij telden 28 vogelsoorten.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Spitsmuizen

Ook dit jaar staat in het teken van de afgelaste middagen vanwege corona. De eerste vier bijeenkomsten hebben we daarom niet door kunnen laten gaan. Gelukkig konden de 6 daaropvolgende wel doorgaan.

In januari 2021 hadden we 13 bosspitsmuizen en 13 veldspitsmuizen. In juni hebben we afscheid genomen van 9 spitsmuizen. In september zijn we met 18 bosspitsmuizen en maar 11 veldspitsmuizen gestart. Op dit moment zijn we met 16 bosspitsmuizen en 11 veldspitsmuizen.

De leiding bestaat uit 7 gidsen. Mirella Zuidgeest is ons team in juli is komen versterken. De verdeling is als volgt.

Bosspsitsmuizen: Gerard van Opstal, Emmy van Rinsum, Mirella Zuidgeest, Els Kroese.

Veldspitsmuizen: Margot Vervoort, Gerard van Opstal, Irene Berkhout.

Johan van Hoek is er altijd bij als we knutselen, zagen en timmeren en wilgenknotten.

Na de zomer zijn de tijden van de woensdagmiddagen voor de bosspitsmuizen opgeschoven en zijn de tijden voor deze groep van 14.45 tot 16.45 uur. Dit was nodig omdat veel kinderen van de vrije school komen en die school met een continurooster startte. De tijden voor de veldspitsmuizen bleven nog van 14.00 tot 16.00 uur.

In september zijn we gestart bij de locatie van ijsvermaak in Breda. In november hebben we er een kast kunnen zetten zodat alle spullen van de spitsmuizen op die locatie staan. Op alle middagen maken we foto's en die worden op de besloten IVN site geplaatst. Hier hebben ook de ouders die toestemming hebben gegeven de foto's te plaatsen, toegang toe. In juli zijn we bij elkaar gekomen in de zonnige achtertuin van Margot, om het nieuwe programma samen te stellen. We namen allemaal wat lekkers mee zodat we het aangename met het 'zakelijke' konden combineren. Fijn dat we een goede saamhorige groep hebben.

Januari t/m april: vanwege corona en de RIVM richtlijnen hebben we alle middagen moeten annuleren.

Mei

Locatie IVN Natuurtuin Oranjepolder

Margot liet de kinderen een spannend verhaal horen van ruimtewezentjes die naar de aarde wilde komen en nieuwsgierig waren wat ze op onze aarde konden aantreffen. Ze wilde graag ons leren kennen. De kinderen gingen toen met alles wat ze konden vinden aan de slag: klei uit de sloot, blaadje, takjes enz. Ze bouwden een landingsplatform te maken, een huisje, een speeltuin en wat ze nog meer verzonnen. Ze vonden het allemaal heel spannend om dat voor de ruimtewezentjes te doen!

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Juni

Locatie IVN Natuurtuin Oranjepolder

Door het opleven van de besmettingen en de quarantaineregels waren we met weinig gidsen en is Joke Oomen voor een keer weer bijgesprongen. Daar waren we heel blij mee. De kinderen vinden het elke keer weer een hele leuke en spannende activiteit om met een schepnetje te zien welke diertjes ze uit de sloot en de poelen kunnen vissen. Wat hebben ze allemaal gevonden: de grote spinnende watertor, de geelgerande waterkever, een paar salamanders, larve van de libelle, grote staafwants, poelslakken, posthoornslakken, zoetwattmosseltjes, bloedzuigers, waterscorpionen, bootsmannetjes, watertorren, visjes, kikkervisjes, verschillende nimfen.

We hebben deze maand afscheid genomen van de kinderen die dit seizoen 11 jaar zijn geworden. van X bosspitsmuizen en x veldspitsmuizen

September

Locatie IJsvermaak en het Mastbos.

We deden een leuke speurtocht in drie groepen door het Mastbos, met veel vragen over de natuur.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Oktober

Locatie IJsvermaak en het Mastbos

We gingen naar het Mastbos. Emmy vertelde over mandala's. Daarna gingen de kinderen aan de slag om met wat ze konden vinden zelf natuurmandala's te maken. We wisten niet zo goed wat de kinderen er van zouden vinden. Maar gaandeweg de mandala groter werd werden de kinderen ook steeds enthousiaster en werd de mandala steeds groter. Het resultaat was verbluffend.

November

Locatie IJsvermaak en het Mastbos

Voorzien van scheppen en potten togen we naar een grasveld in het Mastbos. Na een verhaal over regenwormen en andere bodemdieren kon het scheppen beginnen. Alle kinderen vulden hun eigen potje met aarde en blaadjes om een regenwormhotel te maken. De aarde van dit grasveld bleek erg vruchtbaar. Het krioelde van de regenwormen. Sommige kinderen vonden de regenwormen in het begin wat eng, maar de meeste raakte er vertrouwd mee en werden de worden goed bekeken. Met een leuk vraag en antwoordspel sloten we deze leuke middag af.

December

Locatie Natuurtuin Oranjepolder.

Om de vogels de winter door te helpen is het leuk om zelf vetbollen te maken. Met frituurvet, een dennenkegel en een hoop zaad maakte de kinderen hun eigen vetbol. De andere helft van de groep ging lekker de tuin in om onder leiding van Johan de

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

boomstammen te verzagen tot haardhout. Zagen met z'n tweeën gaat een stuk makkelijker dan alleen zagen, en het is een stuk gezelliger. Ook deze middag vloog weer voorbij.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Torenavalken

Weer een coronajaar ten einde. Gelukkig konden we met de Torenavalken toch een flink aantal keren bij elkaar komen. De eerste maanden zat het hele land echter in lockdown, zo ook de Torenavalken. Helaas was er in januari, februari, maart en april niets mogelijk.

Het was schrijnend dat de Torenavalken als groep niet bij elkaar konden komen om het verdriet om het overlijden van onze 'grijze valk' Paul Munnik te delen. Paul overleed op 25 december 2020 na een kort maar heftig ziekbed. Het afscheid vond in kleine kring plaats, maar diverse Torenavalken hebben het kunnen volgen via een life stream.

Met het overlijden van Paul viel er ook een begeleider weg. Gelukkig hebben we in Lieuwe een fantastische enthousiaste nieuwe begeleider gevonden.

De leiding bestaat nu uit Sebastiaan, Lieuwe, Iris en op afstand Arjane (Finland). Arjane brainstormt mee over de planning en is ze in Nederland dan is ze van de partij.

Diede en Yvonne hebben zich opgeworpen om een Instagram account op te zetten voor de Torenavalken, met als doel meer nieuwe leden, met name meisjes. Het komende jaar gaan we hiermee verder. Het aantal volgers laat nog op zich wachten, maar we houden moed.

Zie: www.instagram.com/torenavalken.ivn/

Mei 2021

Op 22 mei was er voor het eerst de mogelijkheid erop uit te trekken. Een wandeling op landgoed Hondsdonk stond op het programma. Alleen wandelen en bijpraten en herinneringen ophalen aan Paul.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Een weerzien, eindelijk!

Pauze met chocolademelk en herinneringen aan Paul Normaal gesproken komen de Torenvalken één maal per maand bij elkaar. Echter omdat de groep zoveel heeft moeten missen zijn er extra bijeenkomsten ingelast.

Daarom trok de groep er een week later op uit om onder leiding van Jeroen Nusslein te gaan speuren naar sporen. Een doorslaand succes! Onder de bast van een boom leeft van alles. Op de foto legt Jeroen de groep uit dat hij de schors niet weghaalt, het kan namelijk een schuilplaats zijn van een vleermuis.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Juni 2021

In juni was de groep te gast bij de bijenstal van Aat Rietveld op Wolfslaar.

Uitleg over het leven van de bij, bezoek aan de bijenstal met beschermende kappen op, het maken van een bijenwaskaars en bijen en andere insecten vangen om ze te bekijken en weer vrij te laten.

Op 26 juni was er *nog* een extra bijeenkomst. Dit keer een fietstocht naar het Zwart Laag, om daar een korte wandeling te maken en weer terug via Ulvenhout naar Breda.

De fietstocht was een primeur en een pilot. Het is zeker voor herhaling vatbaar, daar was iedereen het unaniem over eens. Onderweg is er een ree gespot, een vos en diverse vogels.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Tim, Stefan en Iris zijn nog op zoek gegaan naar een broedplaats van pluimvoetbijen na een tip van Aad van Diemen. Zij vonden diverse hoopjes zand tegenover het Mencia lyceum, gewoon tussen de stoeptegels.

Juli 2021

Waterdiertjes vangen en als het mogelijk is op naam brengen. Die activiteit vond plaats op 10 juli in de natuurtuin van Wolfslaar.

De volgende waterdiertjes konden op naam gebracht worden:

geelgerande watertor en larven van deze watertor; bloedzuigers,

waterschorpioen, salamanders, watervlooien, schaatsenrijders en bootsmannetjes

Deze bijeenkomst was de afsluiting van het seizoen. De vakantie stond voor de deur.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

September 2021

In september werd het maisdoolhof in Prinsenbeek bezocht. Deze activiteit was eerst bedoeld als afsluiting van het seizoen, echter toen kwam de mais nog maar tot de enkels. In plaats van een gezellige afsluiting is gekozen voor een gezellige opening.

Zoek cijfers in het doolhof en vul de gevonden letter op de kaart in. Aan het einde van de gevonden letters een oplossing zoeken. Het thema van het doolhof was dit jaar Napoleon

Bonaparte. De oplossing: de kleine korporaal.

De groep heeft in 2 ½ uur een heel stuk gelopen en toch een kleine afstand afgelegd. Het doolhof was erg uitgebreid en de cijfers stonden her en der verspreid.

In het midden van het doolhof stond een plateau, waardoor je over het doolhof heen kunt kijken. Een mooie plek om te pauzeren.

Oktober 2021

Voor oktober stond een bezoek aan Tiengemeten gepland. Daarvoor was de hulp van een paar ouders nodig i.v.m. het vervoer. De ouders van Thijs van Oosterhout zijn meegegaan. De ouders van Teun gingen mee als begeleider van Teun.

Met de auto naar Nieuwendijk (Z-H) waar de pont ligt die de bezoekers naar de overkant brengt, een tochtje van tien minuten tot teleurstelling van een aantal Torenavallen.

Het was een prachtige zonnige dag. Joop van Riet en Iris hebben de rondleiding verzorgd, zij hebben jarenlang op Tiengemeten gediend voor Natuurmonumenten en Hoeksche Waards Landschap. Helaas niet zoveel vogels gezien. De hoop was om ook de zeearend te spotten, maar dat geluk was ons niet beschoren.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

November 2021

Meedoen met de landelijke natuurwerkdag is een terugkerend gegeven. Dit keer niet naar Landgoed 'De Moeren' maar is gekozen voor het werken in de tuin van Gert en Charmaine van der Hart, naast één van de ingangen tot de Krabbenbossen.

Gert heeft ons eerst rondgeleid door de Krabbenbossen en veel verteld, over uitheemse en inheemse soorten als Amerikaans eik (uitheems), vogelkers (inheems) en Amerikaanse vogelkers (uitheems). Hij liet ons het verschil in geur ervaren tussen Amerikaanse en inheemse vogelkers. In een moerasachtig stukje zijn we op zoek gegaan naar gagel (zie onderste foto rechts op de volgende pagina)

Tot slot hebben we een takkenril gemaakt tussen hun tuin en het pad langs de tuin, als schuilplaats voor diverse kleine dieren.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

December 2021

Als laatste bijeenkomst hebben een 'oliebollen tocht georganiseerd voor Torenvalken en hun ouders. Een paar ouders hebben hier gehoor aangegeven en waren enthousiast. Behalve een wandeling over landgoed Ulvenhart werd er ook een zoekspel gespeeld waarbij diverse kleine voorwerpen verstopt waren over een klein deel langs een pad. Doel was opmerkzaam worden en leren kijken. Sommige dingen klopten niet (bv beukenootjes onder een dennenboom) en andere voorwerpen werden opgenomen in de kleuren van het landschap waardoor ze moeilijk te ontdekken waren.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Na het spel was er pauze met warme oliebolletjes (warm gehouden met twee waterkruiken) en warme chocolademelk uit thermosflessen!

Het was de eerste keer dat ouders waren uitgenodigd om eens mee op stap te gaan. Zo konden zij ons als leiding beter leren kennen, tenslotte vertrouwen zij hun kinderen aan ons toe en voor ons ook fijn om beter kennis te maken met de ouders.

Ook deze bijeenkomst was een succes en voor herhaling vatbaar.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Natuursignalen

Natuursignalen is het verenigingsblad van IVN Mark & Donge en geeft informatie over natuur gerelateerde onderwerpen zoals natuurbeleving, duurzaamheid of biodiversiteit en over onze vereniging, successen met betrekking tot behoud van natuur of voorkomen van ingrijpende maatregelen.

Rond de seizoenswisseling komt Natuursignalen uit en verschijnt dus vier keer per jaar. De oplage ligt rond de 390 stuks. Een groep van ongeveer 80 lezers heeft te kennen gegeven hem digitaal te willen ontvangen. Bovendien zijn de edities te lezen en te downloaden via de website van IVN Mark & Donge.

In de loop der jaren heeft dit magazine diverse veranderingen ondergaan maar de telling is altijd door blijven gaan en afgelopen jaar beleefden we de 48^e jaargang. Ondanks Covid-19 is Natuursignalen ieder seizoen verschenen. Twee keer hebben we onze toevlucht moeten nemen tot online vergaderen.

Het is tot op heden steeds gelukt om het blad gevuld te krijgen. Maar het was wel eens schipperen, niet met onvoldoende ruimte maar meer hoe krijgen we het blad gevuld.

Sinds een paar jaar krijgt elke editie een thema mee. Uitgaande van een thema krijgt het blad meer diepgang. Ook artikelen buiten het thema worden geplaatst. Zo wordt het een

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

afwisselend geheel. Het zoeken naar steeds nieuwe thema's is wel een uitdaging voor de redactie. De redactie ontvangt nog steeds positieve reacties over inhoud en vormgeving.

De samenwerking met de fotowerkgroep verloopt plezierig. Voor elke editie worden er foto's ingestuurd. Van iedere fotograaf wordt geprobeerd tenminste één foto te plaatsen.

Planning voor 2022: doorgaan op de ingeslagen weg. De oproep voor iemand die zich specifiek gaat bezighouden met acquisitie heeft resultaat gehad. Karst Rijvers heeft zich gemeld en gaat zich inzetten om adverteerders binnen te halen met als doel om de kosten voor het blad omlaag te brengen. Helaas is het afgelopen jaar niet het meest gunstige voor het binnenhalen van adverteerders.

Even leek het erop dat we een begin konden maken met de acquisitie maar helaas eindigt ook dit jaar met een lockdown. We wachten opnieuw af tot het ondernemersklimaat er weer gunstiger uit gaan zien.

De redactie is ongewijzigd sinds begin van dit jaar. Ze bestaat uit vijf personen: Petra Cauwels, Rob Frieswijk, Guus Beenhakker, Peter van Gils, en Iris van der Vlerk. Ieder neemt correcties voor zijn/haar rekening.

Peter van Gils houdt zich daarnaast bezig met het beoordelen van de kwaliteit van de foto's. Iris van der Vlerk maakt het blad op.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Fotowerkgroep

Ook in 2021, net als iedereen, weer last gehad van de coronamaatregelen. Voor de maandelijkse bespreekavonden betekende dit dat we 6 keer de foto's digitaal hebben besproken in plaats van fysiek bij elkaar te kunnen komen. Via Skype is het wel te doen, maar is niet ideaal. Zo vallen verbindingen nogal eens weg, of zijn de deelnemers soms slecht te verstaan. Ook blijkt deze digitale vorm van foto's bespreken voor een aantal leden een belemmering voor deelname te zijn.

Het buiten fotograferen kon in de meeste gevallen wel doorgaan, zij het soms in aangepaste vorm. We hebben steeds de RIVM richtlijnen toegepast, ook voor het aantal mensen dat buiten samen mocht zijn. Hoewel minder leuk, is natuurfotografie iets wat je ook in je eentje kunt beoefenen.

Het aantal leden is in 2021 stabiel gebleven op 18. Eind 2021 zijn er 2 leden vertrokken wegens verhuizing naar een ander deel van het land, maar zijn er ook 2 nieuwe leden bijkomen.

De lezing die we in 2020 hebben moeten uitstellen is in het najaar 2021 gelukkig wel in de Wegwijzer door kunnen gaan.

De fotowissel in de Wegwijzer hebben we ook in 2021 moeten laten passeren.

Ook in 2021 leverden leden van de werkgroep op verzoek foto's aan voor plaatsing in Natuursignalen.

De leden van de Fotowerkgroep betalen elk jaar een extra bedrag boven op de IVN contributie die de kosten van de activiteiten van de Fotowerkgroep moeten dekken. Alleen de kosten van de locatie van de bespreekavonden in het duurzaam leslokaal bij Natuurpoort Wolfslaar wordt door IVN Mark&Donge betaald.

De insteek van de fotowerkgroep is de natuur op een bijzondere, leuke en aansprekende wijze vast te leggen.

We concentreren ons daarbij op de natuurgebieden rond Breda, maar gaan ook wel eens verder weg, zoals bijvoorbeeld ons jaarlijks dagje fotograferen aan zee.

Een hoogtepunt was wel het 's-morgens vroeg de Biesbosch in op een groot vlot. Heel bijzonder.

Zo maar een greep uit het werk van de leden:

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Foto: Hannie van de Roer

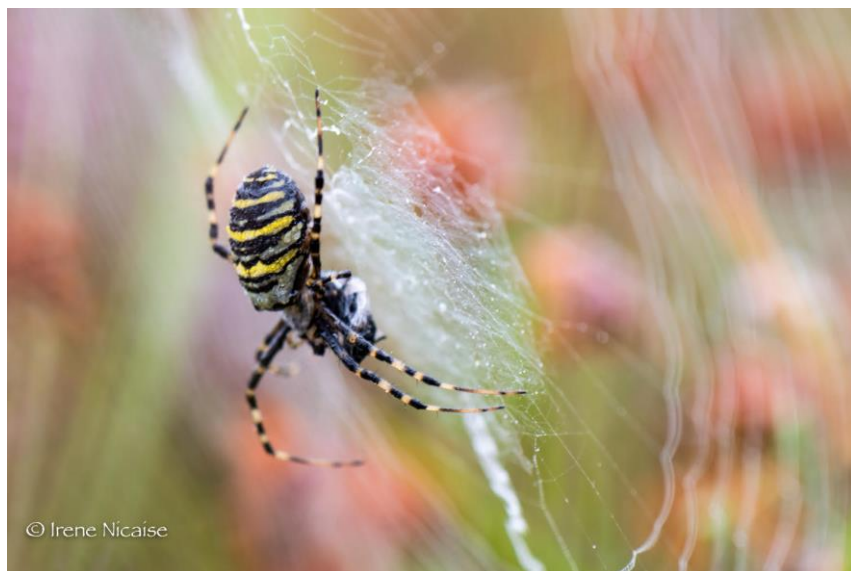

Foto: Irene Nicaise

Foto: Richard Gladdines

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

© j van de Roer

Foto: Hans van de Roer

Foto: Wilna Thomas

Foto: Ilona Muskens

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Foto: Wil van Bergenhenegouwen

Foto: Johan van Kuijk

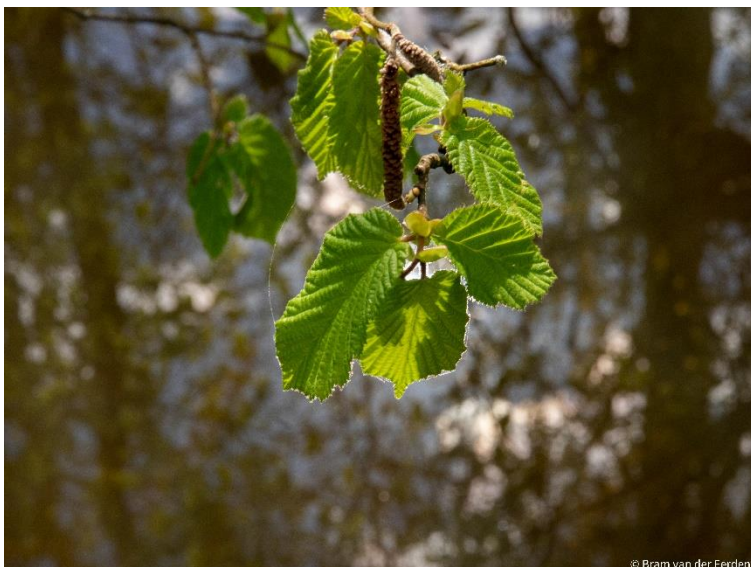

Foto: Bram van der Eerden

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Foto: Kaat Nobelen

Foto: Jacques Peters

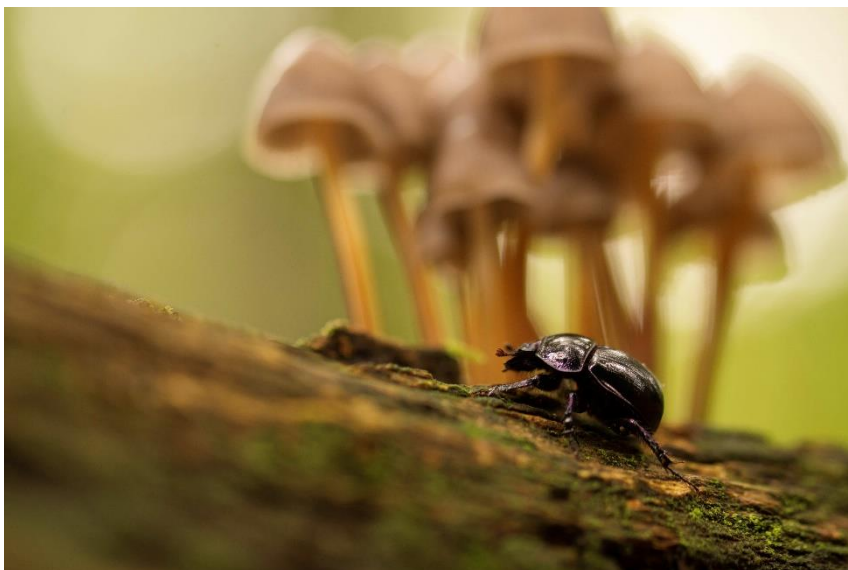

Foto: Ronald Bloemen

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Foto: Erik de Wijk

Foto: Ad Huijben

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Pluiscgroep

De IVN pluiscgroep organiseert uitsluitend activiteiten voor de leden. Zij kunnen vrijblijvend wel of niet mee doen aan het pluizen in de natuur op de dinsdagochtend. Het uitwisselen van kennis is hierbij het belangrijkste doel.

Het coördinatorschap is in januari '21 overgenomen door Tonny Veuskens. Coby Stapel heeft, als dank voor het jarenlang leiden van de pluiscgroep, enkele boeken van haar verlanglijstje aangeboden gekregen plus een duurzaam bloemstuk waarvan ze nog steeds geniet in haar tuin. Alle pluiscleden hebben hiervoor een donatie gedaan. De uitreiking was in februari aan het begin van een pluiscochtend.

Het jaar '21 stond, evenals '20, in het teken van corona met de nodige vrijheidsbeperkingen. Tijdens de zomer en herfst was er een stijgende lijn in de aanwezigheid van pluiscdeelnemers en lag het gemiddelde op ong. 10 pluizers. Op 14 december was er een record van 17 personen en daarna ging alles weer op slot. Tot half januari '22 zijn we niet meer gaan pluizen. De ledenvergadering van 16 november is afgelast en doorgeschoven naar '22.

Het ledenaantal in '21 is gestegen van 37 naar 39. Bij het schrijven van dit verslag hebben zich nog twee personen aangemeld en beginnen we het nieuwe jaar met 41 leden.

Naast de gebruikelijke pluiscochtenden op de 1ste, 2de en 3de dinsdag van de maand, die altijd plaats vinden in Boswachterij Dorst, zijn er op de 4de en soms 5de dinsdag excursies geweest zoals naar Huis ter Heide bij De Moer, de Zonzeelse polder bij Hooge Zwaluwe, de Spinolaschans bij Terheijden en de tuin van Peter Verschure in Dongen. We zijn een paar keer op het afgesloten terrein van de oude steenfabriek bij Rijen geweest om onder leiding van twee gidsen op zoek te gaan naar de bloeiende bijenorchis (zie foto). Van deze excursies worden meestal verslagjes geschreven die, vaak met foto's, naar alle leden gaan.

Half januari '22 zijn we weer gestart met de pluiscochtenden. Hopelijk kunnen we dit jaar ongehinderd in de natuur gaan struinen en mooie, bijzondere ontdekkingen doen om die met elkaar te delen.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Insectenwerkgroep

Inleiding

Door de coronamaatregelen zijn beperkt groepsevenementen mogelijk geweest. Dat heeft het aantal activiteiten beperkt. Ook kunnen we eigenlijk niet meer spreken van een bijengroep.

Bijen

Bijeneducatie vanuit IVN heeft nauwelijks plaatsgevonden. Er is een groep ex-cursisten die een enkele keer is aangeschreven vanwege een bijzondere melding. Er is eenmaal een insectenexcursie geweest bij Zaaarpark te Breda in het kader van de Nieuwe Mark. 10 deelnemers.

Bredaasbijenhouderscollectief BBC: bijencursus NBV. Aantal deelnemers in 2020: 28 en in 2021: 24. In deze imkercursus wordt ook ruim aandacht gegeven aan wilde bijen en biodiversiteit.

Er is contact met Bijenlandschap West-Brabant. Een symposium is bezocht.

Op dit moment zijn er twee 'bijenstudenten' in opleiding die zelfstandig kunnen of zullen kunnen inventariseren en ook zelf opleiden.

Insecten overig

De Basis cursus insecten van Wim Klein was in trek: 28 deelnemers. De cursusavonden waren allen digitaal en de excursie op de Strijbeekse Hei m.m.v. Theo Peeters en Aad van Diemen kon doorgang vinden. De tweede excursie is gepland voor eind april / begin mei 2022.

In het IVN-blad Natuursignalen verschijnt elke keer een artikel over insecten.

Website Stadsplanten.nl. Aan de auteurs is gevraagd in 2021 bij de behandeling van een plant ook aandacht te geven aan bijbehorende insecten. Dat gaat aardig.

Inventarisaties

Libellenmonitoring: Cor Borghouts bij de Zwarte Molen + Zaart + 3 locaties Nieuwe Mark
Een leuke waarneming is het tamelijk massaal voorkomen van de blauwe breedscheenjuffer. Een soort die vanaf 1980 stelsmatig oprukt vanuit het Zuiden en Oosten, naar het Westen en Noorden

Vlindermonitoring: acht vlinderroutes.

Bijenmonitoring: in het kader van de Nieuwe Mark (Green Quays) op 4 locaties. Leuke waarnemingen zijn daar dat de slobkousbij en de kattenstaartdikpoot, als typische beekbegeleidende soorten, daar in redelijke mate blijken voor te komen.

Wespenmonitoring: ook bij 3 locaties Nieuwe Mark

Plannen 2022

Bijen

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Aat Rietveld ziet graag dat er een aanbod komt voor de imkergroepen 2020 en 2021 die in het voorjaar 2022 afstuderen. Voor beide groepen komt een aanbod voor een cursus van drie avonden in het voorjaar 2022 in MEK en twee excursies. Aad heeft de ruimte in het MEK gereserveerd.

Wat die oude groep in ieder geval wil, is excursies. Te plannen voorjaar 2022 door Aad. Bijenfilm van John Vegt: het streven is deze in ieder geval voor onze leden in 2022 te vertonen.

Bijenreservaten: naar aanleiding van de ontwikkelingen bij De Roskam maken Aat & Aad een plan voor bijen/wespenreservaten = kale grond te Breda e.o. in overleg met de gemeenten die het beheer voor haar rekening moeten nemen.

Daarnaast zullen beheerders van “wijkdeals” in Breda gevraagd worden naar de z.g.n. bijenhotels ook bijenreservaatjes voor in de grond nestelende bijen aan te leggen. Het BBC heeft geld beschikbaar om de materiaalkosten te dekken. De werkzaamheden zullen door de vrijwilligers moeten worden uitgevoerd evenals het beheer erna.

Vlinders en libellen

Dezelfde vlinderroutes zullen worden geïnventariseerd en zo mogelijk uitgebreid met nieuwe routes als we daar belangstellenden voor kunnen vinden.

KNNV: Jan Woolderink is van plan voor zomer 2022 een libellencursus te organiseren.

Nachtvlinders: Wanneer Corona dat toelaat zullen vanaf april weer eens per maand een nachtvlinderavond worden georganiseerd (KNNV).

Insecten algemeen

De samenwerking met de gemeente Breda is zeer verbeterd.

- De gemeente Breda start een Monitoringsplan Biodiversiteit Breda. We gaan na hoe we daaraan een bijdrage kunnen leveren.
- Via Natuurplein is er betrokkenheid bij de bestrijding van de eikenprocessierups door de gemeente Breda.
- Inventarisaties: de monitoringen van insecten voor de Nieuwe Mark zullen waarschijnlijk ook in 2022 worden voortgezet.
- Cursusaanbod: Er zou een meerjarige carrousel gemaakt kunnen worden van korte insectencursussen: Eerst basis en dan groepen: bijen, wespen, vlinders, sprinkhanen, kevers, vliegen, muggen, enz.

Aandacht op onze media voor:

- Nationale Bijentelling 23 april 2022 - 24 april 2022
- Nachtvlindernacht 1 en 2 juli 2022
- Nationale tuinvlindertelling in juli 2022

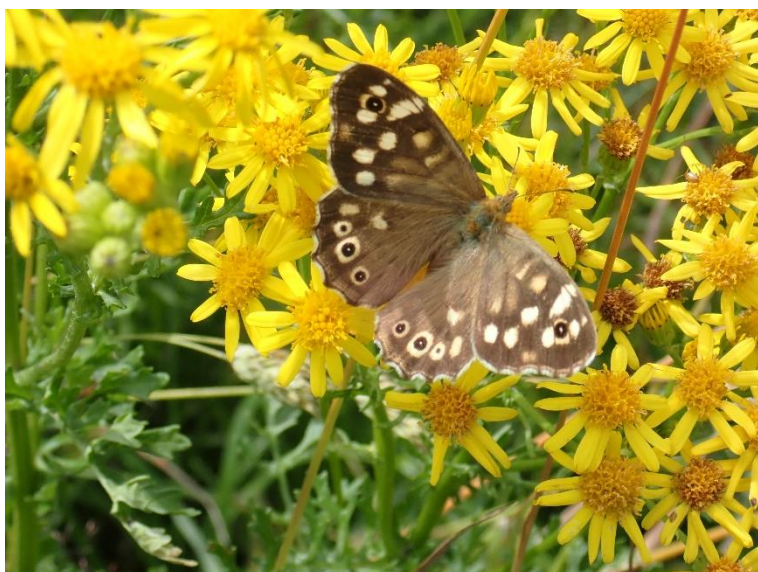
IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Aardhommel

Blauwe breedscheenjuffer

Bont zandoogje

Geringelde smalbok

Kleine rode weekschild

Zuringspanner

zandbijen-oases

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Werkgroepenoverleg en Algemene Ledenvergadering

Werkgroepenoverleg

Het WGO heeft in 2021 driemaal plaats gevonden.

Het samen in gesprek gaan, ideeën uitwisselen, ook al konden niet alle plannen worden gerealiseerd, heeft ook dit kalenderjaar weer fijn gewerkt.

Ondanks corona zijn we zeker niet ingedut en zien we vol vertrouwen de toekomst tegemoet.

In dit tweede coronajaar zijn we in februari met een Zoom vergadering gestart, om toch de stand van zaken en de toekomstplannen van de werkgroepen met elkaar te bespreken.

Al was het op afstand, het voelde goed om elkaar weer te zien en te spreken. Dit was sinds september 2020, namelijk niet meer gebeurd.

Er werd stil gestaan bij het overlijden van Paul Munnik, herinneringen en zijn hoofdrol bij de Torenavalken, werden gedeeld.

In juni werd het tweede WGO 'live' gehouden in de Natuurtuin Oranjepolder. Heerlijk buiten op het terras, met op de achtergrond het groene kikkerkoor!

Men had niet stilgezeten, voor een deel waren activiteiten, met inachtneming van de voorschriften, weer opgestart.

De derde WGO bijeenkomst kon in september live plaatsvinden in de Wegwijzer in Breda.

De Jubileumwerkgroep is opgeheven, en werd een "Feestwerkgroep" die zich richtte op een actieve-ledenfeestdag in oktober, met ingedachte het 51 jarig bestaan van de vereniging. In Achtmaal, locatie "t Pannehûske " kwamen ruim 50 actieve leden bij elkaar, voor een feestelijk samenzijn.

Er een mooie, maar helaas erg natte GPS speurtocht gehouden, andere leden kozen voor een mondharmonica workshop, die uitmondde in een heerlijke finale met het nummer van de Blues Brothers, "Every body needs somebody". Een aantal leden ging de strijd met elkaar aan en ging met Vlaamse spelen aan de slag en dit allemaal enkel voor het plezier en de eeuwige roem!

Na al die inspanningen werd er lekker bij gekletst, onder het genot van een hapje en een drankje.

Voor alle vrijwilligers die met ouderen en jongeren werken werd een VOG aangevraagd.

Het bestuur boog zich over het nieuwe beleidsplan 2022 – 2206. Aan alle werkgroepen werd om input gevraagd, wat meer toekomst gericht te denken en een of meerdere speerpunten

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

voor hun werkgroep te bedenken, zodat het een “gedragen” beleidsplan wordt, dat jaarlijks wordt geëvalueerd.

Algemene Leden Vergadering

De vergadering van 14 april 2021 is een Zoom vergadering geworden
Twee punten uit deze vergadering willen we hier nog even aanhalen.

Financiën

De jaarrekening 2020 is door de kascommissie beoordeeld en akkoord bevonden.
Net als vorig jaar is er middels een websitestemformulier door de leden gestemd over de jaarrekening 2020. Er zijn 20 uitgebrachte stemmen die alle 20 ‘JA’ hebben ingevuld.
Daarmee is de jaarrekening 2020 vastgesteld.

Jubilarissen 2021

Er zijn 2 jubilarissen, 1 van 25 jaar en 1 van 40 jaar.
In 2020 is er geen ALV geweest waarin aandacht kon worden gegeven aan de jubilarissen.
Daarom is toen gekozen voor een huisbezoek door een bestuurslid aan een jubilaris. Dit is zeker op prijs gesteld. Niet alle jubilarissen willen op een ALV op de voorgrond worden gezet. Dus zal de mogelijkheid van een huisbezoek blijven worden geboden voor wie dat wil.

De vergadering van woensdag 24 november is gecancelld!
Wegens de aangescherpte coronavoorschriften vond het bestuur het niet verstandig om de geplande ALV door te laten gaan. Er stonden Er stonden. geen “hamerstukken” op de agenda c.q. geen zaken waarover gestemd moest worden.
Aan de leden is wel de begroting voor 2022 toegestuurd.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Website, Ons IVN en Social media

Website

In het verslagjaar hebben we, op advies van een externe deskundige, wijzigingen doorgevoerd in de menustructuur van de website.

Bij het opbouwen van onze site zijn we vooral uitgegaan van hoe onze afdeling is opgebouwd. Daarmee werden de werkgroepen min of meer het startpunt van de navigatie op de website.

Maar degenen die onze website bezoeken, weten niets van onze afdelingsstructuur, en komen daarmee soms via een omweg op de plek waar ze willen komen.

De aanpassingen die zijn gedaan zijn met de benadering van onze bezoekers als uitgangspunt. Daarmee zijn de activiteiten en cursussen meer naar voren gehaald en andere, voor de bezoeker minder belangrijke, onderwerpen naar een diepere laag in de menustructuur verplaatst.

IVN landelijk is volop bezig met het opzetten van een nieuwe website, waar wij onderdeel van gaan uitmaken. Deze website moet medio 2022 live gaan.

Deze nieuwe website is een goede gelegenheid nog eens kritisch naar de teksten op de website te kijken. Betekent veel werk, maar ook belangrijk, omdat je in deze tijd geen bezoekers trekt met lange teksten. Zij willen snel op de juiste plek op de website aankomen en kort en bondig worden geïnformeerd.

De website maakt gebruik van Google analytics om inzicht te krijgen in het surfgedrag van bezoekers. Op de volgende pagina staat een overzicht van de top 10 bezochte pagina's.

OnsIVN

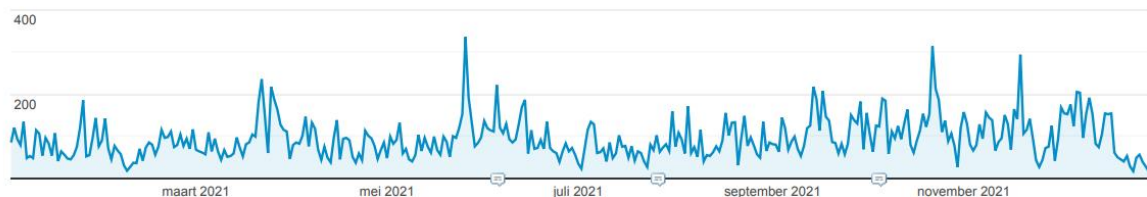
Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van OnsIVN, het intranet van IVN. De werkgroepen hebben er hun weg in gevonden, en IVN landelijk maakt er steeds meer gebruik van door specifieke groepen voor specifieke doeleinden aan te maken.

Social media

Wij maken als afdeling inmiddels gebruik van Facebook en Twitter met een IVN Mark & Donge account. Deze social media zijn voor ons vooral van belang om ook de jongeren te bereiken. Een lang gekoesterde wens is om ook gebruik te gaan maken van Instagram. Dit stond in de planning, maar is er niet van gekomen. In 2022 zijn nu de eerste stappen gezet om hier concreet werk van te maken.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Deze gegevens zijn gefilterd met de volgende filterexpressie: **Mark-donge**

Pagina	Paginaweergaven	Unieke paginaweergaves	Gem. tijd op pagina	Instappunten	Bouncepercentage	Uitstapppercentage	Paginawaarde
	34.436 % van totaal: 0,46% (7.473.434)	26.270 % van totaal: 0,44% (5.921.982)	00:01:17 Gem. voor dataweergave: 00:01:01 (25,90%)	13.823 % van totaal: 0,49% (2.806.227)	62,82% Gem. voor dataweergave: 65,19% (-3,63%)	39,03% Gem. voor dataweergave: 37,55% (3,95%)	<€ 0,01 % van totaal: 0,56% (€ 0,70)
1. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge	5.301 (15,39%)	3.578 (13,62%)	00:01:40	2.693 (19,48%)	32,62%	28,69%	€ 0,02 (625,96%)
2. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/natuurwandelings-ivn-mark-donge	1.990 (5,78%)	1.543 (5,87%)	00:01:20	274 (1,98%)	46,52%	33,47%	€ 0,00 (0,00%)
3. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/activiteiten	1.496 (4,34%)	1.041 (3,96%)	00:00:28	359 (2,60%)	25,35%	16,84%	€ 0,00 (0,00%)
4. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/cursussen-bij-ivn-mark-donge	1.028 (2,99%)	778 (2,96%)	00:01:05	205 (1,48%)	44,93%	28,50%	€ 0,00 (0,00%)
5. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/activiteiten/landgoed-hondsdonk-natuurwandeling	816 (2,37%)	699 (2,66%)	00:03:40	698 (5,05%)	80,23%	78,68%	€ 0,00 (0,00%)
6. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/activiteiten/de-worp-natuurwandeling	761 (2,21%)	670 (2,55%)	00:02:52	663 (4,80%)	82,50%	81,21%	€ 0,00 (0,00%)
7. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/activiteiten/galderse-heide-natuurwandeling	746 (2,17%)	659 (2,51%)	00:01:39	655 (4,74%)	79,08%	79,22%	€ 0,00 (0,00%)
8. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/natuuruit-oranjepolder	701 (2,04%)	511 (1,95%)	00:01:08	328 (2,37%)	56,53%	43,22%	€ 0,00 (0,00%)
9. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/activiteiten/t-zand-natuurwandeling	690 (2,00%)	624 (2,38%)	00:02:30	616 (4,46%)	82,14%	82,32%	€ 0,00 (0,00%)
10. www.ivn.nl/afdeling/mark-donge/over-mark-donge-0	684 (1,99%)	532 (2,03%)	00:00:53	44 (0,32%)	36,36%	18,71%	€ 0,00 (0,00%)

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2021

Ledenadministratie en contributie

Het aantal leden is in de loop van 2021 gestegen. Dus ondanks, of misschien wel dankzij, corona, zitten we in de lift. Aan het eind van het jaar zaten we dicht tegen de 500 leden aan.

Het ledenadministratie systeem van IVN landelijk werkt prima en we maken daar graag gebruik van.

Dit systeem helpt ons ook bij het bepalen van onze afdracht aan IVN landelijk. IVN landelijk int de contributie, en wij krijgen ons aandeel daarvan. Wat achterblijft bij IVN landelijk is de afdracht.

=====

Beleef de natuur

